

В.М. Пилявець, канд. екон. наук, доц. (*Вінницький навчально-науковий інститут економіки Тернопільського національного економічного університету*)

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ В ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.

Важливою, трудомісткою ділянкою обліку та контролю на підприємствах всіх форм власності та відомчої підпорядкованості є наявність та рух запасів і, відповідно, малоцінних і швидкозношуваних предметів (далі – МШП), як їх складової. Від об'єктивності і достовірності інформації, дієвості контролю за запасами, залежать собівартість продукції, фінансовий результат, розрахунки з оподаткування (прибуток, ПДВ) та інше.[1,с.35]

Малоцінні та швидкозношувані предмети за своєю функціональною роллю в підприємстві є такими засобами праці, як і основні засоби (використовуються в процесі виробництва без зміни натуральної форми і поступово зношуються), мають особливості оборотних засобів. Малоцінні та швидкозношувані предмети належать до складу оборотних засобів. Таким чином, за своїм характером малоцінні та швидкозношувані предмети аналогічні основним засобам, а з точки зору порядку придбання їх – аналогічні матеріалам.

Методичні аспекти обліку МШП у бухгалтерському обліку не відрізняється від загальних підходів щодо обліку запасів, але їй притаманні певні галузеві особливості.

В діяльності аграрних підприємств всі малоцінні активи поділяють на дві групи. До першої групи входять МШП, строк використання яких менше одного року (операційного циклу), їх відносять до складу запасів підприємства. Вони обліковуються на рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» і відображаються у розділі II активу Балансу в складі виробничих запасів. Знос на ці МШП не нараховують, а їх вартість при передачі в експлуатацію списується з балансу з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів.

До другої групи включають малоцінні активи, строк використання яких перевищує один рік (операційний цикл), вони підлягають включенню до складу необоротних активів підприємства, обліковуються на субрахунку 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи» та відображаються в розділі I активу Балансу в складі основних засобів і на них нараховується знос

Як бачимо, у той час, як МШП в обліку є для підприємства запасами, на відміну від цього МНМА, по суті, вважаються для нього малоцінними основними засобами. Відповідно бухгалтерський облік перших ведеться в порядку, передбаченому для запасів, а других – за особливими правилами, подібними до встановлених для основних засобів.

МШП, як правило, виконують роль допоміжних засобів праці або забезпечують належні умови для праці. Вони є різними за формою і функціональним призначенням. На підприємствах до них відносять меблі, інструменти, інвентар, спецодяг, канцтовари, посуд, білизну тощо. Особливу увагу до МШП викликає те, що вони мають принципову розбіжність з іншими виробничими запасами, тобто, при їх експлуатації не відбувається їх зменшення, як це, наприклад, відбувається з паливом. МШП до кінця їх експлуатації, своїх якостей не втрачають і зовні майже не змінюються (інструмент, меблі, посуд - при відсутності їх порчі)

В той же час, малоцінні необоротні матеріальні активи підлягають амортизації, відповідно до діючих нормативних актів, за одним із методів: прямолінійним, виробничим, 50% вартості у першому місяці використання та 50% при списанні з балансу або 100% вартості у першому місяці використання об'єкта. Як свідчить досвід практичної діяльності частіше використовують останній і при цьому актив списують з балансу при непридатності його до використання у випадку повного фізичного зносу, крадіжки, тощо. МШП списуються на витрати в момент передачі в експлуатацію. Таким чином, методика перенесення вартості всіх малоцінних активів на витрати однакова, різниця лише у часі списання їх з балансу. Віднесення предметів до необоротних активів або МШП впливає на трудомісткість обліку та собівартість продукції. Синтетичний і аналітичний облік необоротних активів більш трудомісткий в порівнянні з обліком МШП (знос об'єктів необоротних активів нараховують протягом тривалого часу, необхідне обчислення початкової вартості кожного об'єкта і використання рахунку 15, досить складний порядок списання об'єктів при їх вибутті та ін.). При віднесенні об'єктів до МШП підприємства мають значний вибір методів оцінки при списанні їх вартості на витрати виробництва та обігу, що дозволяє управляти собівартістю продукції, цим пояснюється зацікавленість підприємств у віднесенні більшої кількості предметів до МШП.

Таким чином, методичні основи обліку ТМЦ в аграрних формуваннях є сукупністю методів, прийомів, процедур, що притаманні галузі й мають як загальні, так і специфічні риси. Для

потреб управління та повноти інформаційного забезпечення виникає потреба взаємозв'язку

На даний час в діяльності аграрних підприємств можна визначити ряд недоліків, які найчастіше трапляються при відображенні в обліку МШП:

- відсутність наказу (розпорядження) керівника про облікову політику підприємства; а якщо є наказ (розпорядження), то немає пункту про порядок списання малоцінних та швидкозношуваних предметів протягом року.

- невчасне документальне оформлення всіх операцій по руху МШП.

- відсутність точних даних про наявність МШП на складі з метою їх збереження.

- невчасне виявлення МШП на складі і в експлуатації, що не використовуються в організації і підлягають реалізації або списанню в установленому порядку.

- неправильне нараховування зносу на предмети, що обліковуються на рахунку 22 і субрахунку 112.

- невідповідність фактичних запасів МШП встановленим нормам запасів.

- неякісне проведення інвентаризації МШП;

- випадки заміни одних предметів (нових) іншими (старими).

Одже, малоцінні та швидкозношувані предмети за своєю функціональною роллю в підприємстві є такими засобами праці, як і основні засоби (використовуються в процесі виробництва без зміни натуральної форми і поступово зношуються), мають особливості оборотних засобів. Малоцінні та швидкозношувані предмети належать до складу оборотних засобів. Таким чином, за своїм характером малоцінні та швидкозношувані предмети аналогічні основним засобам, а з точки зору порядку придбання їх – аналогічні матеріалам.

Список використаних джерел

1.Харитонова А. Облік «малоцінки» / А. Харитонова // Баланс – Агро. – 2001. – № 7 (31). – с. 33 -36

2.Облік сільськогосподарської діяльності: навч. посіб. / за ред. В. М. Жука– К.: Видавництво ТОВ „Юр-Агро-Веста”, 200. – 368 с.

3.Положение по бухгалтерскому учету малоценных и быстроизнашивающихся предметов: приложение к письму Министерства финансов СССР от 18.10.79 г. №166:// [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0166400-79>.